

Deneme:

Büşra KARATAŞ

-I-

Kelimelerin Eşiğinde

İnsan bazen konuşarak anlatamaz. Sözcükler dilin ucuna kadar gelir ama bir türlü dışarı çıkamaz; içeride bir yerde düğümlenir, gönlün kıyısında bekler. İşte o anlarda insan eline bir kalem almak ister gibi olur. Çünkü bazı duyguların yolu, kalpten kâğıda uzanır. Yazı, biraz da bu yüzden vardır. Edebiyat, yalnızca güzel cümleler kurmak değildir. Daha çok, insanın iç dünyasına açılan bir kapıdır. O kapıdan içeri giren kişi bazen bir başkasının hayatına dokunur, bazen de kendi iç dünyasının karanlıkta kalmış bir köşesiyle karşılaşır.

İyi yazılmış bir metin, yalnızca yazarın değil, okuyanın da hikâyesine değdiği için derin izler bırakır. İnsan çoğu zaman yazmaya bir ihtiyaçla başlar. İçinde biriken düşünceler, cevapsız kalmış sorular, söylenememiş cümleler... Hepsi zamanla bir yere akmak ister. Tıpkı bulutların taşıdığı yükü sonunda yağmur olarak bırakması gibi. Bana göre yazı, bu birikmenin en sakın yoludur. Kalem kâğıda değdiğinde zihnin telaşı da yavaş yavaş durulur. Gün içinde birbirine karışan düşünceler, yazarken yerini bulur. İnsan belki de ilk kez ne hissettiğini açıkça görür. Çünkü yazı yalnızca anlatmak değil, aynı zamanda anlamaktır.

Bazen insan, yazarken kendine yaklaşır. Bir metni okurken yazarın dünyasına gireriz; fakat aynı anda kendi içimize de döneriz. Bir cümle gelir, fark etmediğimiz bir duyguyu uyandırır. Bir paragraf geçer, adını koyamadığımız bir düşünceyi görünür kılar. Sanki biri bizim yerimize konuşmuş gibidir. Belki de bu yüzden insanlar yüzyıllardır yazıyor. Çünkü insan değişse de bazı duygular hep aynı kalır: Sevinç, hüzn, özlem, kırgınlık, umut...

Bir zamanlar yazılmış bir cümle, yıllar sonra bambaşka bir gönle dokunabilir. Yazının en gizemli taraflarından biri de budur. Yazar, bir masanın başında tek başına yazarken aslında hiç tanımadığı insanlara seslenir. Çoğu zaman o ses bir yerlerde karşılık bulur. Bu yüzden yazı, biraz da yalnızlığın dilidir. İnsan kalabalıklar içinde bile kendini anlatacak bir yer bulamazken bir sayfanın karşısına geçtiğinde kelimeler usulca gelmeye başlar. Önce çekingen birkaç cümle, ardından biraz daha cesur düşünceler... Derken insan fark eder ki, derûnundaki sessizlik yavaş yavaş anlam kazanmaktadır. Bunun için büyük ve süslü kelimelere de gerek yoktur. Bazen en sade cümleler en derin duyguları taşır. Çünkü yazının gücü, gösterişten çok samimiyetinden

gelir. Okuyan kişi, satırların arasındaki o içten sesi hisseder. Edebiyatın gerçek değeri de burada saklıdır.

Bir metin yalnızca bilgi vermek için yazıldığında zamanla unutulabilir belki. İçinde gerçek bir duygu taşıyorsa, o duygu satırların arasından okura ulaşır. İşte o zaman yazı, bir metinden fazlasına dönüşür: Görünmez bir köprüye... Yazarın kalbi ile okuyucunun kalbi arasında usul usul kurulan ince, sessiz bir köprüye. Belki de bu yüzden yazmak biraz cesaret ister. İnsan, kaleme sarıldığında yalnızca düşüncelerini değil, iç dünyasının en kırılgan yanlarını da açığa çıkarır. Bazı cümleler, en gizli duyguların izini taşır ama tam da bu yüzden kıymetlidir. Çünkü insanın iç dünyası, paylaşıldıkça anlam kazanır.

Bir duygu kâğıda döküldüğünde yalnızca yazarın yükü hafiflemez; o duyguyla karşılaşan bir başkası da kendini daha az yalnız hisseder. Belki de edebiyatın en büyük gücü budur: İnsanların birbirini hiç tanımadan anlayabilmesi... Bir kitabın sayfalarında karşılaşan iki insan, aynı duyguda buluşabilir. Birinin yıllar önce yazdığı bir cümle, bugün başka bir insanın hayatına ışık tutabilir. Ve insan o an fark eder ki, kelimeler yalnızca harflerden ibaret değildir. Bazen bir kalbin izidir. Bu yüzden yazı yazmak yalnızca bir alışkanlık değil, aynı zamanda bir yolculuktur. İnsan her cümlede biraz daha derine iner, her paragrafta kendine biraz daha yaklaşır. Belki de yazdıkça anlar: Kelimeler dünyayı değiştirmeyebilir ama bir duygu ve düşünceye istikamet verebilir. Ve bazen tek bir insanla bu açıdan hemhâl olabilmek, dünyayı biraz daha yaşanılır kılar.

İnsan bazen dünyayı en iyi, herkes sustuğunda duyar. Sabahın ilk saatlerinde, şehir henüz tam uyanmamışken sokaklara çöken o ince sessizlikte... Pencerelerden süzülen solgun ışıklar, kaldırımlara düşen silik gölgeler arasında hayat yavaşlar. O yavaşlıkta insan, kendi kalbinin sesini daha net işitir. Belki de bu yüzden bazı insanlar sabahları sever. Çünkü günün en erken saatleri, kalbin en dürüst olduğu zamanlardır. İnsan kalbi tuhaf bir bahçedir. Ne ekersen, zamanla onu büyütür. Bazen merhamet düşer toprağına; dalları başkalarının yaralarına uzanır. Bazen hüznün kök salar, sessizce iç dünyayı sarar. Yine de bu bahçe hiçbir zaman tamamen boş kalmaz; içinde mutlaka bir umut filizi, fark edilmemiş bir sevinç ya da gizli bir iyilik tohumu vardır.

Hayat çoğu zaman büyük olaylarla değil, küçük anlarla şekillenir. Bir çocuğun uzattığı kağıttan bir çiçek... Ürkek bir canlıya uzanan sakin bir el... Bir bakışta fark edilen kırılma... Dışarıdan sıradan gibi görünen bu anlar, insanın iç dünyasında derin izler bırakır. Ne var ki, çoğu insan bu anların yanından sessizce geçer. Günlük telaşın içinde, yetişilmesi gereken zamanların gürültüsünde kalbin sesi geri çekilir. Oysa hayatın asıl anlamı çoğu zaman bu küçük duraklarda gizlidir. İnsan bazen kendine şu soruyu sorar: Gerçekte neyi biriktiriyoruz? Günler, mevsimler, insanlar geçip giderken hafızada ne kalır? Büyük başarılar mı, yoksa içimizi ısıtan küçük iyilikler mi?

Cevap çoğu zaman aynıdır. İnsan, kendisine iyi davranılan bir günü unutmaz; beklenmedik bir anda söylenen içten bir sözü de. Çünkü kalp, kendisine dokunanı saklamayı bilir. Fakat kalbin bir başka yanı daha vardır: inceliğı. İnce bir kalp bazen daha çabuk yaralanır. Sözler başkalarının üzerinden kayıp giderken, onda iz bırakır. Bu yüzden bazı insanlar, hayatı biraz daha ağır taşır; çünkü onlar yalnızca görüleni değil, hissedileni de yüklenir.

Dünya bazen sert olabilir. İnsanlar bazen söyledikleri sözleri untabilir ama yine de insanın içinde, kimseye ait olmayan küçük bir alan vardır ki orası tamamen kendisine aittir. Orada merhamet büyütme, inceliğı koruma, iyiliğe yer açma hâlâ mümkündür. Belki de asıl imtihan tam da burada başlar. Kırıldığıın yerden iyiliğı seçebilmek... Gürültünün içinde bir an durabilmek... Küçük bir güzelliğı fark edebilmek... Çünkü bazı insanlar dünyayı değıştirmez; ama onu sessizce çoğaltır. Küçük iyilikleri büyütür, görünmeyeni korur. Bir gülümseme, bir sabır, bir merhamet anı...

Görünmezdir ama dünyayı ayakta tutan ince başlardır. Belki de bu yüzden hayat, gürültülu kahramanlardan çok sessiz yolcularla ilerler. Sessiz ama derin. İnsan bir gün fark eder ki; bütün karmaşaya rağmen içinde hâlâ küçük bir bahçe vardır. Orada büyüyen şey ise hep aynıdır:

Bir parça umut, biraz merhamet ve hayata inanma cesareti.